

Suomen Eduskunnan Pankkivaltuusmiesten

KERTOMUS

vuodelta 1917

Eduskunnan Pankkivaliokunnalle

HELSINKI 1918,

SUOMAL. KIRJALL. SEURAN KIRJAPAINON OSAKEYHTIÖ

Suomen Pankin voitto- ja tappiotili osoittaa Johtava kat-
on vuosi 1917 tullut pankille tuhoisaksi, ja sen jälkeen on saus nykyi-
vielä seurannut väkivaltainen mullistus, josta Pankkival- seen ase-
tuusmiehet jo ovat lähettäneet Suomen Eduskunnalle ja maan.
sen Pankkivaliokunnalle alustavan selonteon. Edellisen
vuoden tilinpäätöksen mukaan pankilla vielä oli kantara-
hasto Smk. 25,000,000 ja vararahasto Smk. 62,498,044: 41
sekä käyttämättömiä voittovaroja Smk. 8,198,316: 52:
tila 31 p:ltä joulukuuta 1917 osoittaa sekä voittovarojen
että Suomen Pankin edellisen ajan kuluessa kerättyjen ra-
hastojen olevan menetetyt, niin että kantarahastosta on
jälellä vain Smk. 4,715,219: 10.

Tämän masentavan tuloksen syy on kokonaan et-
sittävä siitä riippuvaisuudesta, missä Suomi niin kauvan on
ollut Venäjän valtakunnasta, sekä Venäjän ruplan suun-
nattomasta kurssinalennuksesta maailmansodan kuluessa.

Se suhteellisen korkea arvo, minkä Suomen pankki
vuonna 1914 ja vielä alussa vuotta 1915 laski Venäjän rup-
lalle, on kieltämättä vaikuttanut Pankin tappioihin, jotka
tosin eivät missään tapauksessa olisi olleet kokonaan
vältettävissä. On muistettava, ettei Pankin hallin-
nolla silloin, enemmän kuin Suomen kansallakaan ja
sen muilla viranomaisilla, ollut toimintavapautta. Maahan
sijoitettujen vieraiden sotavoimain edustajia katkeroitti
se tosiasia, ettei rupla käynyt pari-arvosta Suomen mar-
kan rinnalla, ja peittelemättä lausuttiin Suomen silloisessa

Senaatissa, ettei voitaisi sallia Suomen Pankin ryhtyä seteleitään kullalla lunastamaan, ennenkuin Venäjän valtiopankki kykenisi tekemään samoin. Riippumatta siitä pakotuksesta, jota ei käynyt välttäminen niin kauvan kuin maamme oli Venäjän sotajoukkojen vallassa, pidettiin meillä vielä sodan alussa mahdollisena, jopa luultavanakin, että rupla sodan päätyttyä jälleen kohoaisi entiseen arvoonsa. Nämä] seikat sekä se ylen läheinen taloudellinen yhteys Venäjän kanssa, johon sota sekä sen johdosta häiriytynyt, osaksi täydelleen keskeytynyt kauppayhteys muiden maiden kanssa oli asettanut Suomen, vaikuttivat, että ruplan pitämistä tasaïssessa arvossa katsottiin Suomenkin taloudelliselle elämälle varsin tärkeäksi. Sodan ensi viikkojen kuluttua rupla saikin pysyä 256—260 markan osto- ja myyntikurssissa aina kesäkuuhun 1915.

Sittenkuin suurin osa Puolaa sekä Varsova olivat joutuneet hyökkäävän armeijan valtaan, selveni kuitenkin selvenemistään, ettei ruplakurssin kohoamista entiseen arvoonsa voitu ainakaan läheisessä tulevaisuudessa ajatella, ja kesäkuusta 1915 saman vuoden loppuun se alennettiin Suomen Pankin noterauksissa askel askeleelta Smk:sta 257: — aina Smk:aan 220: 50 vuoden vaihteessa. Vuoden 1916 kuluessa ruplan kurssi yhä aleni, tehden osto- ja myyntikurssin mukaan Smk. 214: — ja 214: 50. Ylempänä mainittua pakkotilaa jatkui suurimman osan tätä aikaa, joten Pankin hallinnon ei ollut mahdollista mennä niin pitkälle, kuin tässä kohden olisi ollut suotavaa.

Ei ollut epäilystä että ne ruplamäärät, jotka silloisissa oloissa täytyi vastaanottaa, tuottaisivat Pankille tappiota. Tästä rahankeinottelu otti hyötyäkseen, ja yhä useammin siirrettiin ruplasaataavia Suomen Pankkiin muuten uhkaavien kurssitappioiden välttämiseksi. Kun Venäjällä kasvamistaan kasvava elintarvepula ynnä muut epäkohdat panivat sieltä tapahtuvalle viennille yhä ahtaammat rajat,

seurasi tästäkin, että ruplain menekki väheni ja Suomen ruplasaatavat nopeasti karttuivat, vaikka Suomen Pankin hallinto aina tilaisuuden tarjoutuessa koettikin myydä rupliansa varmempaan valuuttaan.

Vuoden 1917 lopussa Suomen Pankin hallussa olevat kontokuranttisaatavat Venäjältä tekivät Smk. 106,728,741: 98 ja yksinomaan ruplamääräiset obligatsioonit Smk. 23,348,693: 60. Toistaiseksi Venäjällä vallitseviin oloihin nähden lienee mahdotonta sanoa, miten suuri Pankin näistä ruplavastikkeista johtuva tappio lopultakin tulee olemaan.

Toiseen luokkaan kuin Venäjän ruplavaluutta kuuluvat n. k. valuuttaobligatsioonit, jotka Venäjän hallitus on sitoutunut maksamaan Suomen markoin. Näistä arvopapereista suurin osa eli Smk. 305,512,000: — on tätä nykyä Suomen Pankin hallussa. Joskin Venäjän valtakunnan rahanasiain rappiotila on tullut niin täydelliseksi, ettei Venäjän ulkomaillekaan sijoitettuja obligatsioneja, kuten sen nykyisen hallitus on ilmoittanut, aijota lunastaa, voinee Suomen valtio, takavarikoituansa Venäjän valtakunnan Suomen alueella olevaa omaisuutta, korvata Suomen Pankin osalle tulevan määrän näistä obligatsioneista.

Suomen Pankille varsin edullista oli että, kun Venäjän väliaikainen hallitus oli ehdottanut vielä 400 miljoonan suuruisen valuuttaobligatsioonilainan, asetettiin Pankille nyt puheena olevan, jatkuvan luoton vakuudeksi vastinetta Englannin ja Amerikan Yhdysvaltojen rahoissa, jotka Venäjä samaan aikaan onnistui saamaan jälkimäiseltä valtiolta lainaksi. Kun Suomi täten markoin suorittavien määrien sijaan, joita yhä edelleen tarvittiin tänne sijoitettua sotaväkeä ynnä täällä tehtäviä sotilastöitä varten, sai luotettavan valuutan, jos kohta ehdolla, että Venäjä olisi oikeutettu viiden vuoden kuluessa lunastamaan sen takaisin, on Suomen Pankilla nykyänsä osaksi Englannissa, osaksi Amerikan Yhdysvalloissa, puntien ja dollarien muodossa Smk. 297,716,516: 97.

Keväällä 1918 kukistetun kapinan aiheuttamat Pankkia kohdanneet tappiot eivät kuulu tähän esitykseen, joskin ne ovat syntyneet ennenkuin tämä kertomus on voitu antaa.

Niiden tappioiden ohessa, jotka ovat kohdanneet Suomen Pankkia, on setelistön suunnaton kasvu ollut omansa synnyttämään hallinnossa vakavia huolia. Liik- keessä oleva setelistö oli vielä kesäkuun lopussa 1914 118 miljoonaa markkaa ja saman kalenterivuoden lopussa 141,8 miljoonaa, mutta vastaava määrä nousi 1916 vuo- den loppuun jo 421,3 miljoonaan markkaan ja on Pankin viime tilinpäätöksessä Smk. 764,485,158: —. Ei ole ollut Pankin hallinnon vallassa tässä suhteessa estää kehityksen kulkua; se on Suomessa käynyt samaa suuntaan kuin kaikkialla maailmassa. Maksuvälineiden kasvamisestaan kasvava paljous samoin kuin se taloudellisen huolen- pidon puute, joka on seurannut sotaa, ovat olleet sille luonteenomaisia ilmiöitä. Palautuminen säännöllisiin oloi- hin tuleekin tämän johdosta niin Suomen Pankin kuin muidenkin seteliä antavien pankkien osalle muodostumaan ylen vaikeaksi, kun maailmansota kerran on päättynyt.

Tehtyänsä tässä selkoa nykyisestä asemasta sekä Suomen Pankin tilasta, saavat Pankkivaltuusmiehet, mainiten että Eduskunnan tekemää päätöstä kattamatto- man seteliannon lisäämisestä on jo 1917 vuoden tilipää- töstä tehtäessä sovellettu, antaa kertomuksensa viime vuoden toiminnastaan.

Erinäisiä Pankkivaltuusmiesten käsittelemiä asioita.

1 §.

Nykyisen sodan johdosta on Pankkivaltuusmiesten *Pankin va-* ollut pakko useampia kertoja viimeisen vuoden aikana *rojen turvaa-* ottaa harkittavaksi Pankin varojen turvaaminen sota- *minen sota-* vaaralta. Pankkivaltuusmiehet ovat yleensä oikeuttaneet *vaaralta.* Johtokunnan ryhtymään kaikkiin tarpeellisiksi katso- miinsa toimenpiteisiin tässä suhteessa. Tärkein niistä on ollut että kultakassa ja suuri osa Pankin arvo- papereista vähin erin siirrettiin Helsingistä erinäi- siin sisämaan konttoreihin, missä ne sitten seuraavan ajan levottomuuksissa säilyivät joutumasta ryöstettä- viksi.

2 §.

Kertomusvuoden aikana on muutenkin ollut ryh- *Toimenpitei-* dyttävä toimenpiteisiin Suomen Pankin omaisuuden suo- *tä levottomien* jelemiseksi ja sen toiminnan turvaamiseksi uhkaavilta *aikojen takla.* vaaroilta.

Toukokuun 29 päivänä, vähää ennen kello 12 päi- vällä saapui Suomen Pankin Turun konttoriin kaksi mies- henkilöä, jotka, ilmoittaen olevansa lakkokomitean edus- tajiä, vaativat konttorin sulkemista paikkakunnalla julis- tetun suurlakon takia. Kun tähän ei suostuttu, poistuivat

miehet, mutta palasivat pian mukanaan kymmenkunta muuta henkilöä, uhaten väkivallalla sulkea pankin, jolle muuten niin kadulla seisovan ja tätä varten koolle kutsutun lukuisan miesjoukon avulla. Näin ollen täytyi konttori sulkea kello $\frac{1}{2}$ 2 tienoissa, ja ilmoitettiin tapahtumasta heti Johtokunnalle, joka saattoi asian Pankkivaltuusmiesten tietoon niitä toimenpiteitä varten, joihin se seikka, että Pankin Turun konttori oli saatettu kykenemättömäksi suorittamaan tehtävänsä, saattaisi antaa aiheita. Tämän johdosta Pankkivaltuusmiehet toukokuun 30 päivänä pitämässään kokouksessa äänestyksen jälkeen päättivät saattaa asian Senaatin tietoon sekä samalla anoa, että ryhdyttäisiin sellaisiin toimenpiteisiin, että Turun konttori lakon aikana tulisi turvatuksi. Pankkivaltuusmiesten vähemmistö ehdotti, että Senaattia pyydetäisiin ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että Turussa järjestys palautettaisiin ja Suomen Pankin konttori siellä voisi jälleen toimia. Kun Turussa järjestys saatiin lyhyen ajan kuluessa palautetuksi, ei Pankkivaltuusmiesten kirjelmä liene antanut aiheita Senaatille ryhtyä erityisiin toimenpiteisiin asiassa.

Kirjelmässä Johtokunnalle oli Porin vapaaehtoinen järjestyskunta huomauttanut Porissa sattuneista epäjärjestyksistä ja pyysi samalla Suomen Pankkia osaltaan avustamaan kaupungissa perustetun järjestyskunnan toimintaa, joka tarkoitti auttaa viranomaisia ylläpitämään järjestystä sekä suojelemaan yleisön henkeä ja omaisuutta ynnä työrauhaa laissa säädetyn itsepuolustus-oikeuden puitteissa. Porin konttorin antaman puoltavan lausunnon nojalla Johtokunta kirjelmässä lokakuun 4 päivältä ehdotti, että Suomen Pankki puheenalaista tarkoitusta varten myöntäisi 3,000 markkaa. Pankkivaltuusmiesten enemmistö kuitenkin oli lokakuun 5 päivänä pidetyssä kokouksessa sitä mieltä, että kun järjestyksen ylläpito on kuntien ja valtion asia, Suomen Pankin ei olisi

ryhdyttävä avustamaan yksityisiä järjestyskuntia, joten Johtokunnan ehdotus ei tullut hyväksytyksi.

Kokouksessaan marraskuun 15 päivänä olivat Pankkivaltuusmiehet pakotetut päättämään, että Suomen Pankin konttorit olivat pidettävät toistaiseksi suljettuina puhjenneen yleisen lakon takia.

Saman kuun 17 ja 19 päivinä pidettyjen neuvottelujen jälkeen Pankkivaltuusmiehet katsoivat voitansa tehdä päätöksen konttorien avaamisesta liikkeelle, mutta valtuutettiin Johtokunta samalla Pankin sulkemaan, jos tarve vaatisi.

3 §.

Maailmansodan alusta asti oli Venäjän hallitus Suomen Pankin sijoittamansa sotaväen ylläpitämiseen sekä maassa *Suomen Pankin venäläiset valuutat.* tarpeelliseksi katsottujen puolustustöiden kustantamiseen set valuat. tarvinnut suuria määriä Suomen rahaa, jotka ostettiin Pietarissa ruplin, Suomen Pankin Johtokunnan määräämään kurssiin. Sodan pitkittyessä ja saadessa Venäjälle epädullisen käänteän nämä ostot alkoivat tuottaa Pankille tuntuva tappiota, jonka johdosta Johtokunta oli pakotettu kieltäytymään lunastamasta suurempia määriä Venäjän rahaa. Tarpeen pysyessä entisellään tai vieläkin kasvaessa rupesi keisarikunnan hallitus silloin neuvotteluihin Suomen hallituksen ja rahalaitosten kanssa, ja sovittiin 11 päivänä heinäkuuta 1916 Suomen Pankin sekä eräitten maamme yksityispankkien kanssa Venäjän kruunulle parikurssista annettavasta sekä 14 päivästä samaa kuuta nostettavasta 100 miljoonan markan suuruisesta valuuttalainasta, joka 5 %:n koron kanssa olisi vuoden kuluttua maksettava takaisin, sitoumusten haltijan vaatimuksesta joko ruplin tai markoin. Kun varat olivat käytetyt loppuun, tehtiin kolmesti, syyskuulla 1916 sekä tammi- ja toukokuulla 1917 uudet

lainasopimukset, joka kerta 100 miljoonan markan määrästä sekä ensimmäisen lainan ehtoilla. Näiden valuuttalainojen yhteenlaskettu summa kesäkuulla 1917 nousi siis 400 miljoonaan markkaan, ja Suomen Pankin haltuun oli niistä jäänyt sitoumuksia noin 300 miljoonan markan määrä.

Ensimmäisen maksupäivän lähestyessä tehtiin Venäjän hallituksen puolesta ehdotus lainan pitentämisestä vuoden ajaksi. Neuvoteltuaan muiden lainan antamisessa osallisten rahalaitosten kanssa Suomen Pankin Johtokunta antoi asiasta oman lausuntonsa, arvellen että ehdotukseen täytyi antaa myöntävä vastaus. Tämän mukaisesti Pankki- ja valtuusmiehet 27 päivänä kesäkuuta ilmoittivat suostuvansa pyydettyyn pitentämiseen vuoden ajaksi, kuitenkin vain siltä osalta, joka oli Pankin hallussa. Toisen lainan suorituksen järjestämiseksi Venäjän hallitus aikanaan samoin pyysi pitennystä, johon edelläkäyneitten neuvottelujen jälkeen Suomen puolesta ilmoitettiin, että lainan antaneista yksityispankeista jotkut eivät pyyntöön suostuneet, muiden myöntäessä pitennystä vain puolesta osuudestaan. Suomen Pankin Johtokunnan mieltä kuulusteltuaan lausuivat Pankki- ja valtuusmiehet 14 päivänä syyskuuta, että oli koetettava saada Suomen Pankin osuus lyhennetyksi, ja pantiin sen ohessa lainan pitentämisen ehdoksi, ettei Suomen Pankkia asetettaisi epäedullisempaan asemaan kuin muita lainanantajia sekä että sen osuus ei missään tapauksessa tulisi suuremmaksi kuin se määrä, joka silloin oli Pankin hallussa. Lainoja uudistettaessa määrättiin korko $5\frac{1}{2}\%$.

Venäjän Raha-asiain ministeriön tekemä ehdotus viidennen 100 miljoonan markan valuuttalainan ottamisesta oli sillä välin rauennut; sen sijasta oli Pietarissa 8—10 päivinä toukokuuta Venäjän hallituksen alotteesta otettu Suomen edustajain kanssa harkittavaksi, miten tarpeen voisi tyydyttää sitomatta Suomen rahalaitosten ja taloudellisen elämän haitaksi liian suuria määriä Venäjän

valtakunnanrahaston vekseleihin. Venäjän puolella otettiin silloin huomioon sekä kruunun että venäläisten liike- miesten ja Suomessa asuvain kansalaisten tarvetta saada Suomen markkoja, samalla kuin vahingollinen keinottelu tässä kohden oli torjuttava. Tässä tarkoituksessa ehdotettiin, että Venäjän Suomeen menevä vienti asetettaisiin viranomaisten valvonnan alaiseksi sekä että Suomeen tuotavain tavarain hinta olisi maksettava Suomen markoin Venäjän Raha-asiain ministeriön Luottokanslian välityksellä. Markan ja ruplan kurssi olisi silloin määrättävä kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan Suomen Pankin ja Luottokanslian kesken, ja se määrä Suomen valuuttaa, jota ei Venäjän vienti Suomeen riittäisi korvaamaan, jäisi lainatoimin hankittavaksi.

Suomen edustajain puolelta vastattiin näihin ehdotuksiin, että muut toimenpiteet jäisivät keinotekoisiksi, jollei Venäjän tuontia Suomeen kartuttamalla voisi saada maiden maksubilanssia johonkin määrin tasapainoon. Arveltiin kuitenkin voitavan eräillä ehtoilla hyväksyä Venäjän Raha-asiain ministeriön ehdotukset. Ottamalla yksityistenkin venäläisten todennäköistä tarvetta huomioon laskettiin, että 1917 vuoden seitsemän jälkimäisen kuukauden ajaksi täytyisi hankkia 350 miljoonaa Suomen markkaa, eli enemmän kuin Suomen rahalaitokset katsoivat voivansa sanottuna aikana sijoittaa puheena olevaan tarkoitukseen. Kävisi siis välttämättömäksi velvoittaa myöskin suurempia suomalaisia viejiä, teollisuuslaitoksia y. m. maksuksi vastaanottamaan valtakunnanrahaston sitoumuksia, joita Luottokanslian tulisi myydä yksityisille venäläisille tavarantuojille. Rupla olisi luettava pari-kurssiin, mutta sitoumukset olisivat lunastettavat ruplin tai markoin, sitoumuksen haltijan valinnan mukaan. Sen ohessa ehdotettiin harkittavaksi, miten Suomen Pankin ruplasaavat voitaisiin vaihtaa lainaobligatsioneihin, koska setelinantoa vastaavien varojen joukossa silloin oli rupla-

varoja kaikkiaan noin 613 miljoonan markan arvosta, siitä 286 miljoonaa markkaa ruplakassana. Suomen edustajain puolelta tehtiin niinikään huomautus, että Suomen Pankin kultakassa oli Pankin aseman vakaannuttamiseksi lisättävä, ja siinä tarkoituksessa ehdotettiin, että Venäjän kruunu luovuttaisi sanotulle pankille kultaa 60 miljoonan markan edestä, 120 %:n mukaan laskettuun hintaan, Suomen seteleillä maksettavaksi. Lainojen takaisinmaksamista varten olisi määrättävä lyhyt aika, mutta vastedes liikkeeseen päästettävien sitoumusten maksuajaksi voisi myöntää viisi vuotta. Asian käytännöllisestä puolesta mainittiin Suomessa asuvien venäläisten tarpeen olevan parhaiten järjestettävä matkakreditiivin tapaisesti tahi lupatodistuksilla ja Luottokanslian asettamilla shekeillä, joita jälkimäisiä saisi nostaa sovituissa pankeissa. Muuten viitattiin siihen, että Suomen Pankin hallinto oli Suomen Eduskunnan määräysten alainen, joten tämän antama suostumus ehdotettuihin toimenpiteihin oli tarpeen.

Kun tästä asiasta oli neuvoteltu Suomen Pankin Johtokunnan ja Pankkivaltuusmiesten kesken, tuli jälkimäisten päätökseksi alistaa asia Eduskunnan Pankkivaliokunnalle, huomauttamalla siitä vaikutuksesta, mikä päätöksellä voisi tulla olemaan Pankin jo horjuvaan asemaan. Omasta puolestaan pitivät Pankkivaltuusmiehet arveluttavana antaa ruplan noteerauksen Suomen ja Venäjän välisissä maksun suorituksissa siirtyä venäläisille viranomaisille, eivätkä arvelleet kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan määrätyn kurssin antavan takeita sen soveltumisesta todellisiin arvosuhteihin; suomalaisille viranomaisille olisi pidätettävä tilaisuus myötävaikuttaa Suomen ja Venäjän välisten maksujen järjestämiseen. Liikkeeseen joutuneen setelistön suunnattoman lisääntymisen ehkäisemiseksi Pankkivaltuusmiehet samalla tekivät esityksen, että Suomen valtio suuremman lainan hankittuansa ottaisi vahvistaaksensa Suomen Pankin asemaa.

Näiden neuvottelujen kestäessä oli asema kärjistynyt sen johdosta, että Helsinkiin sijoitettu venäläinen sotaväki ei ollut saanut tyydytetyksi Suomen rahan tarvettaan. Tästä tehtiin ilmoitus Pankkivaltuusmiesten kokouksessa 6 päivänä heinäkuuta, minkä johdosta Pankkivaltuusmiehet antoivat suostumuksensa siihen että, kunnes Suomen ja Venäjän väliset maksun suoritukset saataisiin järjestetyiksi, Suomen rahaa olisi Venäjän valtion edustajan pyynnöstä vaihdettava sotaväelle, Suomen Pankin kunakin päivänä noteeraaman kurssin mukaan, korkeintaan 20 miljoonan markan arvoon. Uudestaan Pankkivaltuusmiesten kokouksissa heinäkuun 10 ja 17 päivinä tehdyistä huomautuksista venäläisen sotaväen puolelta peljättävistä levottomuuksista, jollei sen rahantarvetta pääkonttorissa tyydytettäisi, tehtiin äänestyksen jälkeen eri päätös 250,000 ruplan vaihtamisesta Suomen rahaksi, mikä määrä oli sisältyvä edellämainittuun 20 miljoonaan markkaan; samalla myönnettiin että venäläinen sotilaskomitea saisi tarkastaa ilmoitetut valuuttatarpeet, kunnes Suomen Eduskunta ehtisi asiasta tehdä päätöksensä.

Suomen Pankin ruplakurssista johtuneet tappiot sekä kysymys Suomen ja Venäjän välisen rahanvaihdon järjestämisestä olivat sillä välin joutuneet Suomen Eduskunnan harkittaviksi. Toukokuun 12 päivänä antamassaan mietinnössä n:o 4 Pankkivaliokunta, tunnustaen että Suomen Pankin nähtävästi oli ollut mahdotonta jättää Venäjän hallituksen vaatimuksia tyydyttämättä, muistutti että yksityiset venäläiset pääomanomistajat ja rahanvaihtoliikkeet tappioiden välttämiseksi olivat koettaneet pakottaa Suomen Pankin vastaanottamaan Venäjän rahaa, ja että ruplakurssien tuottamain tappioiden välttämiseksi oli ryhdyttävä toimenpiteihin. Asia käsiteltyänsä Eduskunta palautti mietinnön valiokuntaan jotta siihen tehtäisiin erinäisiä lisäyksiä, minkä johdosta valiokunta antoi asiasta 7 päivänä kesäkuuta päivätyn mietintönsä n:o 4 a.

Yhtymällä Pankkivaltuusmiesten lausuntoon, ettei voitaisi katsoa Suomen Pankin asiaksi myöntää Venäjälle lainoja, arveltiin tämän pikemmin olevan Suomen valtion asia, edellyttäen, että Eduskunta siihen antaisi suostumuksensa. Ruplien tulvaaminen Suomen Pankkiin sekä siitä aiheutuvat tappiot vaativat valiokunnan mielestä kurssin asettamista todellisen arvosuhteen mukaan. Eduskunta hyväksyi Pankkivaliokunnan lausunnon, joka lähetettiin Pankkivaltuusmiehille tiedoksi. Käsiteltyään hallituksen esitystä 350 miljoonan markan valtiolainan ottamisesta Venäjän ja Suomen välisen rahanvaihdon järjestelyä varten ehdotti Valtiovarainvaliokunta mietinnössä n:o 11 siihen kieltävän vastauksen, mutta puolsi että Suomen Pankin asiaksi annettaisiin valtion laskuun järjestää Venäjän rahan vaihtoa Suomen rahaksi korkeintaan 100 miljoonaa markkaa asti, sekä kannatti samassa tarmokkaihin toimenpiteihin ryhtymistä sotilastöiden lakkaamisen johdosta uhkaavan työttömyyden torjumiseksi. Kysymys ei saavuttanut lopullista ratkaisuaan ennen Eduskunnan hajoitusta.

Kun oli käynyt ilmi, ettei Suomen valuuttaa olisi kylliksi saatavissa edellä mainittujen ehdotusten nojalla, oli Venäjän hallitus tehnyt uuden ehdotuksen asian järjestämiseksi. Suomen Pankin Johtokunta ilmoitti Pankkivaltuusmiesten kokouksessa heinäkuun 17 päivänä Venäjän Luottokanslian tarjoutuneen vaihtamaan markkoihin Pohjois-Amerikan Yhdysvalloilta saamaansa valuuttaa 75 miljoonan dollarin arvoon, joko dollareissa tai punnissa suoritettavaksi, ja puolsi Johtokunta valuutan ostoa Englannin rahassa, josta voitiin saada 4 %:n korkoa. Pankkivaltuusmiesten puolelta lausuttuihin epäilyksiin maassa liikkeessä olevan setelimäärän tästä odotettavasta kasvamisesta, jonka Eduskunta oli tahtonut ehkäistä, vastasi Johtokunta, että ehdotettu osto vahvistaisi Suomen Pankin asemaa sekä että Eduskunnan asiasta tekemä päätös vain oli tarkoittanut ruplien yhä jatkuvan Pankkiin tul-

vailemisen estämistä. Asia oli uudestaan Pankkivaltuusmiesten [ja Johtokunnan harkinnan alaisena 18 ja 26 päivinä heinäkuuta pidetyissä kokouksissa, jälkimäisessä Suomen Senaatin Valtiovaraintoimituskunnan virkaa tekevän päällikön saapuvilla ollessa. Johtokunta silloin ilmoitti vaatineensa että suurin osa vaihdettavaksi aiotusta määrästä jäisi tilille sekä että vaihtokurssi olisi korkeintaan 10 %:a sen parikurssin yli, Venäjän puolesta oli tähän suostuttu ehdolla että Venäjä saisi viiden vuoden kuluessa ostaa luovutetun määrän takaisin saman kurssin mukaan, josta se oli myyty. Asiasta keskusteltaessa Johtokunta erityisesti korosti sitä hyötyä, joka ehdotetusta valuuttakaupasta olisi Suomen Pankille, se kun täten saisi maksunvälineitä lähimmässä tulevaisuudessa odotettaviin suorituksiin, ja ilmoitti, että Venäjältä oli vaadittu vastausta heinäkuun 26 päivään, viimeistään ennen kello 1/2 8 illalla. Pankkivaltuusmiehet ottivat kuitenkin asian ratkaistavaksi vasta heinäkuun 27 päivänä, jolloin enemmistö päätti Johtokunnalle ilmoittaa, ettei Suomen Pankin pitäisi Eduskuntaa kuulematta vaihtaa ulkomaiseen valuuttaan enemmän kuin 200 miljoonaa markkaa. Mitään ilmoitusta tästä päätöksestä Johtokunnalle ei kuitenkaan annettu.

Kun asia oli kiireellinen ja Suomen Pankin ohjesäännön mukaan Johtokunnan päätettävä, oli Pankin edustaja jo illalla 26 päivänä heinäkuuta Pietarissa antanut Venäjän asianomaisille sen vastauksen että ehdotettuun sopimukseen oli suostuttu. Tämän mukaan oli luovutettava Venäjän Raha-asiain ministeriölle Suomen valuuttaa yhteensä 17 miljoonaa puntaa vastaan, punta tai dollari laskettuna 10 %:ia yli parikurssin, 2—2 1/2 miljoonan punnan tai 10—15 miljoonan dollarin erissä, sekä ehdolla että ministeriö viiden vuoden kuluessa olisi oikeutettu Suomen markoin ja saman kurssin mukaan lunastamaan tämän valuutan takaisin.

4 §.

Valtiolaina Sen täydentämiseksi, mitä edellä on toisessa yhtey-
*Pankin ase-*dessä kerrottu Suomen Pankin ja Suomen valtion väli-
*man vahvis-*sistä lainatoimenpiteistä, on vielä mainittava seuraavaa.
tamiseksi.

Siihen turmiolliseen vaikutukseen katsoen, minkä suhteettoman korkealle noussut setelinanto oli saanut maan rahalaitokseen sekä vallitsevaan hintatasoon, päättivät Pankkivaltuusmiehet kesäkuun 1 päivänä Senaatille esittää, että valtio vähintään 200 miljoonan markan kotimaisen lainan otettuansa näillä varoilla lunastaisi Pankilta venäläisiä valuuttaobligatsioneja. Annettavat lainaobligatsioonit olivat Pankkivaltuusmiesten mielestä asetettavat pienemmillekin määrille, jotta ne tulisivat suurelle yleisölle halutummiksi ja liikkeessä oleva setelistö siten saataisiin vähenemään. Valtiovarainvaliokunnan 14 päivänä heinäkuuta antamassa mietinnössä ehdotettiin sitten että hallitus valtuutettaisiin Suomen Pankin aseman vahvistamiseksi, Pankin hallinnon kanssa sopimuksen tehtyään, ottamaan 200 miljoonan markan valtiolainan. Mutta Eduskunnan hajoituksen takia kysymys ei ehtinyt lopulliseen ratkaisuunsa. Vuoden 1917 toisten valtiopäiväin kokoonnuttua Pankkivaltuusmiehet 23 päivänä marraskuuta antamassaan kirjelmässä huomauttivat Senaatille, että valtiolainan ottaminen mainittuun tarkoitukseen sen jälkeen kun ehdotus siitä edellisellä kerralla tehtiin oli käynyt yhä välttämättömämmäksi, joten Pankkivaltuusmiehet katsoivat asiakseen pyytää Senaattia ryhtymään sellaisiin toimenpiteihin että kysymys niin pian kuin suinkin mahdollista tulisi ratkaistavaksi. Se ei kuitenkaan tapahtunut nyt puheena olevan kertomuskauden aikana.

5 §.

Venäjälle hankittavaa Suomen valuuttaa saadakseen oli Suomen Senaatti kesäkuun 12 päivänä valtuuttanut Valtiovaraintoimituskunnan hankkimaan Suomen Pankilta 50 miljoonan markan luoton, viimeistään 15 päivänä syyskuuta suoritettavaksi, ja maksettiin tämä määrä Venäjän valtiolle aiotun suuremman lainan etumaksuna. Luoton erääntymispäivän lähestyessä Valtiovaraintoimituskunta tiedusteli Suomen Pankin Johtokunnalta, voisiko tätä lainaa pitentää, mutta vastasi Johtokunta kysymykseen kieltevästi siihen nähden, mille kannalle Eduskunta Valtiovarainvaliokunnan asiasta antaman mietinnön mukaisesti oli asettunut. Pankkivaltuusmiehet hyväksyivät 14 päivänä syyskuuta Johtokunnan vastauksen, minkä jälkeen Venäjän valtio suoritti Suomen Pankille mainitun 50 miljoonan markan tilapäisen lainan.

Samana 14 päivänä syyskuuta ilmoitettiin Pankkivaltuusmiehille, että Suomen Senaatti kesäkuun 29 päivänä valtion esiintyvien tarpeitten peittämiseksi oli oikeuttanut Valtiovaraintoimituskunnan Suomen valtiovaraston puolesta antamaan ja Suomen Pankissa diskonttaamaan vekseleitä korkeintaan 30 miljoonan markan määrään saakka, jotka sitoumukset merkittäisiin 1 päivänä lokakuuta erääntyviksi, ja olivat lunastettavat siitä 125 miljoonan markan valtiolainasta, mikä hallituksen antaman esityksen mukaan oli otettava kulkulaitosrahaston tarpeita varten. Näitä vekseleitä oli sitten heinä- ja elokuun aikana diskontattu Suomen Pankissa 5 miljoonan markan erissä, yhteensä 30 miljoonan markan määrään, suoritettavaksi lokakuun 1 päivänä. Sen lisäksi Suomen Senaatti heinäkuun 11 päivänä oli hyväksynyt toimenpiteen, jolla Venäjän Elintarveasiain ministeriöltä oli Suomen valtion laskuun ostettu jauhoja, päättäen että hinnan suorituksiksi oli ennakkomaksuna käytettävä 60 miljoonaa

Valtiolle
myönnetty
luotto.

Suomen markkaa. Kun tämän luoton myöntäminen kokonaisuudessaan olisi liiaksi rasittanut Suomen Pankin setelinantoa, oli Suomen Pankki suostunut ottamaan siitä osalleen 20 miljoonaa markkaa, jolloin jäljellä olevat 40 miljoonaa diskontattiin maamme yksityispankeissa. Vihdoin oli Senaatin Valtiovaraintoimituskunnan virkaa tekevä päällikkö 5 päivänä syyskuuta päivätyssä kirjeessä pyytänyt Suomen Pankin Johtokuntaa ottamaan käsiteltäväksi, voisiko ja millä ehdoilla Suomen Pankki joko itse tai sitä varten muodostettavan pankkiyhtymän välityksellä hankkia Suomen valtiolle noin 25—30 miljoonan markan luoton, valtion säännöllisten menojen suorittamiseksi lähinnä seuraavien viikkojen aikana. Suomen Pankki ja yksityispankit olivat asiasta neuvoteltuaan sopineet 25 miljoonaan markkaan nousevan luoton antamisesta kolmen kuukauden vekseleitä vastaan. Yksityispankit olivat panneet myötävaikutuksensa ehdoksi, että Suomen Pankki olisi mukana, minkä johdosta Suomen Pankin Johtokunta oli siihen suostunut, rajoittaen Pankin lainaosuuden yhteen miljoonaan markkaan. Kun edellämaintuna 14 päivänä syyskuuta Pankkivaltuusmiehille esitettiin Suomen Pankin Johtokunnan, Pankkivaltuusmiesten puheenjohtajan pyynnöstä antama, selonteko edellisten kuukausien lainasopimuksista Suomen valtion kanssa, lausui Pankkivaltuusmiesten enemmistö, että Pankin ei olisi otettava osaa viimeainittuun lainaan tai autettava hallitusta, joka oli myötävaikuttanut Eduskunnan hajoittamiseen. Johtokunta tämän johdosta 2 päivänä lokakuuta antamassaan kirjelmässä ilmoitti muistutuksen perustuvan väärinkäsitykseen, koska Johtokunta, nojautuen sille ohjesäännön mukaan kuuluvaan oikeuteen omalla vastuulla diskontata vekseleitä, jo ennen kuin Pankkivaltuusmiehet asian käsittelevät oli lopullisesti sitoutunut puheena olevaan yhden miljoonan markan käsittävään diskonttaukseen.

6 §.

Vuonna 1917 ovat Pankkivaltuusmiehet käsitelleet *Toimenpiteiden* akortia koskevan hakemuksen, josta on tarkemmin *tä, jotka kos-* kerrottu lokakuun 3 päivänä tehdyssä pöytäkirjassa. *kevat yksi-*

Pankin Johtokunnan esityksestä ovat Pankkival-*tyisten sitou-* tuusmiehet päättäneet kokonaan tileistä poistettaviksi *muksia Pan-* erinäiset jo aikaisemmissa tilinpäätöksissä epävarmojen *kille.* joukkoon siirretyt saatavat, joista ei enää mitään voida saada takaisin, yhteensä 276,852 markkaa 30 penniä.

7 §.

Suomen Pankin ohjesäännössä määrätyn tarkastuksen *Suomen* vuodelta 1916 ovat 1914 vuoden valtiopäivillä valitut *Pankin tilin-* tilintarkastajat Professori Ernst Jakob Valdemar Bonsdorff, *tarkastus.* Sanomalehdentoimittaja Eero Erkko ja Maanviljelijä Kyösti Kallio sekä samoilla valtiopäivillä valittu tilintarkastajain ensimmäinen varamies Maanviljelysneuvos Karl Wilhelm Brunckrona Pankkivaltuusmiesten kutsumuksesta toimitaneet maaliskuun 12 päivän ja huhtikuun 4 päivän välisenä aikana 1917, mutta tarkastuksen kestäessä Suomen Senaatin jäseneksi nimitettynä oli Maanviljelijä Kallio estetty olemasta mukana tarkastuksen viimeisinä päivinä. Tarkastajain puoltosanan mukaisesti ja Pankin ohjesäännön tätä koskevain säännösten nojalla ovat Pankkivaltuusmiehet, sillä edellytyksellä että Eduskunta olisi hyväksyvä tarkastajain toimen tilintarkastajina, viimeksisanottuna päivänä myöntäneet Johtokunnalle vastuuvapauden Pankin hallinnosta vuodelta 1916.

Siihen nähden ettei Suomen Eduskunnalla vuosina 1915 ja 1916 ole ollut tilaisuutta valita tilintarkastajia, ehdotti Pankkivaliokunta vuonna 1914 valittujen tilintarkastajain toiminnan hyväksymistä vuosien 1915 ja 1916 tilien tarkastajina, ja suostui Eduskunta siihen, joten annettu vastuuvapaus on tullut lopullisesti voimaan.

8 §.

Pankin lainausliikkeen tarkastus. Pankkivaltuusmiehet ovat Pankin kirjojen ja tililaskujen sekä haarakonttoreista tulleiden ilmoitusten nojalla joka kuukaudelta toimittaneet sellaisen Pankin liikkeen ja lainauksen tarkastuksen, kuin Valtuusmiehille annetun johtosäännön 4 §:ssä säädetään. Niinikään ovat Pankkivaltuusmiehet tarkastaneet Pankin Johtokunnan pohjapöytäkirjat.

9 §.

Katsastukset: a) *pääkonttorissa:* Suomen Pankin ohjesäännön 40 §:n säännöksen mukaisesti ovat Pankkivaltuusmiehet toimittaneet pääkonttorin kassaholvien ja kaikkien rahastojen sekä laina- ja vakuuskirjain ynnä talletusten katsastuksen syyskuun 13 sekä lokakuun 4, 5, 6, 9, 10 ja 11 päivänä. Sanotussa katsastuksessa saadut tulokset, jotka on annettu Johtokunnan tiedoksi, ovat olleet Pankin kirjain mukaiset.

b) *haarakonttoreissa.* Mitä Pankin haarakonttoreihin tulee, ovat Pankkivaltuusmiehet antaessaan määräykset valitsemillensa diskonttokomiteain jäsenille myöskin kehottaneet heitä keran kuukaudessa, mielensä mukaan kulloinkin erikseen määrättävinä aikoina, toimittamaan säädetyt katsastukset konttoreissa.

Sitä paitsi ovat tarkastuksia toimittaneet:

Mikkelin konttorissa maaliskuun 3 päivänä Pankinjohtaja Basilier;

Hämeenlinnan konttorissa huhtikuun 26 ja 27 päivänä v. t. Pankinjohtaja Broberg;

Porin konttorissa huhtikuun 27 ja 28 päivänä v. t. Pankinjohtaja Broberg;

Turun konttorissa toukokuun 18 ja 19 päivänä v. t. Pankinjohtaja Broberg;

Kotkan konttorissa syyskuun 14 ja 15 päivänä v. t. Pankinjohtaja Broberg;

Oulun konttorissa lokakuun 12 päivänä v. t. Pankinjohtaja Broberg;

Vaasan konttorissa lokakuun 14 ja 15 päivänä v. t. Pankinjohtaja Broberg;

Tampereen konttorissa marraskuun 30 päivänä v. t. Pankinjohtaja Broberg;

Jyväskylän konttorissa joulukuun 1 ja 2 päivänä v. t. Pankinjohtaja Broberg;

Viipurin konttorissa joulukuun 6 ja 7 päivänä Pankinjohtaja Basilier;

Joensuun konttorissa joulukuun 15 päivänä v. t. Pankinjohtaja Broberg;

Sortavalan konttorissa joulukuun 16 ja 17 päivänä v. t. Pankinjohtaja Broberg; ja

Kuopion konttorissa joulukuun 29 ja 30 päivänä v. t. Pankinjohtaja Broberg.

10 §.

Korjaustöitä varten *Oulun* konttorin talossa ovat *Pankin kiinn-teistöjä ja* Pankkivaltuusmiehet myöntäneet tammikuun 18 päivänä *konttorihuo-* 1,975 markkaa 15 penniä, kesäkuun 19 päivänä 1,382 markkaa 61 penniä, kesäkuun 27 päivänä 1,424 markkaa *neustoja kos-* ja heinäkuun 10 päivänä 795 markkaa. Vielä ovat Pankki- *kevia toimen-* valtuusmiehet kesäkuun 27 päivänä pitämässään kokouksessa vapauttaneet erään talossa asuneen vuokralaisen, joka oli huoneustossaan omalla kustannuksellaan toimittanut korjauksia 1,300 markan arvosta, suorittamasta 750 markkaan nousevan vuokran yhdeltä neljännekseltä.

Kesäkuun 7 päivänä 1917 myönsivät Pankkivaltuusmiehet *Kuopion* konttorin talossa tarvittaviin erinäisiin korjauksiin 3,688 markkaa 80 penniä sekä marraskuun 7 päivänä 1,893 markkaa 10 penniä samallaisia töitä varten *Vaasan* konttorin talossa.

Pietarin P. Marian Seurakunnan kirkkoneuvoston pyynnöstä Pankkivaltuusmiehet elokuun 24 päivänä suos-

tuivat korottamaan Pankin sanotun seurakunnan talossa sijaitsevan huoneuston vuokran 3,850 ruplalla vuodessa, luettuna syyskuun 1 päivästä 1917.

11 §.

Lisääntynyt vaihtoliike. Maailmansodan aikana suuresti lisääntynyt rahanvaihto Suomen Pankissa on kertomusvuoden aikana antanut aiheita muun muassa seuraaviin toimenpiteisiin Pankkivaltuusmiesten puolelta:

Joensuun konttorin käsikassan korkein määrä on korotettu 50,000 markasta 75,000 markkaan.

Kuopion konttoriin on asetettu toistaiseksi toinen kassa, jonka korkein määrä on vahvistettu 75,000 markaksi, ja on kassanhoitajan palkkaukseen myönnetty 266 markan 67 pennin suuruinen kuukautinen määräraha.

Mikkelin konttoriin on otettu konttoriapulainen 100 markan suuruisella kuukausipalkalla avustamaan setelien laskemisessa ja lajittelussa.

Hämeenlinnan konttoriin on otettu kassanhoitajan apulainen 125 markan kuukausipalkalla.

Kokouksessaan joulukuun 29 päivänä 1917 myönsivät Pankkivaltuusmiehet erinäisille ylimääräisille kassanhoitajille, jotka lisääntyneestä rahanvaihdosta aiheutuneiden laskuerhdysten takia olivat joutuneet kärsimään tuntuvia tappioita, avustuksina yhteensä 3,050 markkaa.

12 §.

Vaihtorahan puute. Vaihtorahan puutetta on vuoden 1917 aikana edelleen jatkunut.

Huhtikuun 3 päivänä 1917 tekivät Pankkivaltuusmiehet Senaatille ehdotuksen, että Suomen Pankin lukuun lyötäisiin 500,000 markan arvosta 25 pennin rahoja. Elokuun 24 päivänä 1917 anoivat Pankkivaltuusmiehet, että Suomen Pankille valmistettaisiin 500,000 markan arvosta

50 pennin ja yhtä paljon 25 pennin rahoja. Joulukuun 29 päivänä tehtiin Pankkivaltuusmiesten puolesta anomus, että 500,000 markan arvosta 50 pennin ja saman arvoisen määrä 25 pennin rahoja lyötäisiin Suomen Pankin lukuun. Nämät pyynnöt on Senaatin päätöksestä tulleet toimeenpantu.

Vaihtorahan puutteen poistamiseksi ovat Pankkivaltuusmiehet marraskuun 23 päivänä päivätyllä Senaatille osotetulla kirjelmällä ehdottaneet oleellisen muutoksen vaskirahaan nähden, ja sen vuoksi anoneet, että Senaatti antaisi Eduskunnalle esityksen erinäisten muutosten tekemisestä Suomen Suuriruhtinaanmaan rahasta elokuun 9 päivänä 1877 annettuun lakiin. Asia on vuoden 1917 toisilla valtiopäivillä saatettu Pankkivaltuusmiesten esittämään ratkaisuun.

13 §.

Sikäli kuin suurempi määrä kuluneita seteleitä on pääkonttoriin kertynyt, on ne pankkivaltuusmiesten toimesta laskettu ja poltettu. Kokouksissa helmikuun 13, 15, 17, 19, 21, 23 ja 27, maaliskuun 1, 3, 5, 7 ja 9, syyskuun 6, 7, 10, 12, 14, 17, 19, 21, 24, 26 ja 28, lokakuun 3, 5, 8, 10, 12, 15, 17, 19, 22, 24, 26, 29 ja 31 sekä marraskuun 2 päivänä on täten laskettu ja poltettu Suomen Pankin seteleitä yhteensä 63,979,003 markan arvosta, nimittäin:

Kuluneiden setelien poltto

1,000 markan seteleitä	14,320 kappaletta.
500 » »	7,136 »
100 » »	192,600 »
50 » »	119,800 »
20 » »	288,800 »
10 » »	411,000 »
5 » »	966,000 »
3 » »	1 »
1 » »	6,125,000 »

Lisäksi on kuluneita seteleitä poltettu tilintarkastajain toimesta 10,018,000 markan arvosta.

Niiden yhä kasvavien vaikeuksien johdosta, joihin liikkeessä olevan setelistön monenkertaiseen määrään karttuminen on antanut aihetta muun muassa kuluneitten setelien polttoon nähden, ovat Pankkivaltuusmiehet ottaneet harkittavaksi, miten tämä toimi, panematta tarkastuksen varmuutta alttiiksi, voisi tulla vähemmin ajanhukkaa tuottavaksi. Toistaiseksi pitemmälle menemättä päättivät Pankkivaltuusmiehet 14 päivänä syyskuuta yhden markan setelien laskemiseen nähden ottaa noudatettavaksi yksinkertaisemman valvonnan kuin tähän asti.

14 §.

Johtokunta. Suostuen Johtokunnan puheenjohtajan von Collanin tekemään anomukseen ovat Pankkivaltuusmiehet myöntäneet hänelle virkavapautta helmikuun 20 päivästä seuraavan maaliskuun loppuun virka-asioissa Skandinaaviaan tehtävää matkaa varten.

Yksityisten asiain vuoksi ovat Pankkivaltuusmiehet myöntäneet Johtokunnan jäsenelle K. Basilier'ille virkavapautta elokuun 16 päivästä saman kuun loppuun.

Kokouksessaan lokakuun 19 päivänä myönsivät Pankkivaltuusmiehet Pankinjohtaja von Collanille virkavapautta kuukauden ajaksi Ruotsiin matkustamista varten Suomen Pankin asioissa.

Kun Johtokunta on ilmoittanut, ettei sanottujen virkavapauksien takia ollut tarpeen asettaa Johtokuntaan lisävoimia, ei ole määrätty viransijaisia virasta vapaina olleiden toimia hoitamaan.

15 §.

Pankinkomisarion virat. Sittenkuin Senaatti huhtikuun 27 päivänä 1917 oli pyynnöstä myöntänyt virkaeron Pankin Vaasan konttorin hoitajalle Axel Timgrenille, ja Pankkivaltuusmiehet

7 päivänä toukokuuta olivat hänelle vakuuttaneet ohjesäännön mukaisen 4,000 markan vuotuisen eläkkeen, puolsivat Pankkivaltuusmiehet äänestyksen jälkeen kokouksessaan heinäkuun 31 päivänä sanottuun toimeen Joensuun konttorin hoitajaa Anatol Louis Rafael Löfgreniä. Senaatti nimitti syyskuun 27 päivänä puheenaolevaan virkaan Viipurin konttorin kassanhoitajan, Vapaaherra Alexander Aminoffin, jota Johtokunnan enemmistö oli virkaa puoltanut.

Senaatin myönnettyä heinäkuun 25 päivänä pyynnöstä eron Pankin Oulun konttorin hoitajalle Johan Edvard Rehnback'ille ja Pankkivaltuusmiesten vakuutettua hänelle täysinpalvelleena Pankin ohjesäännön 63 §:n mukaisesti 6,000 markan suuruisen vuotuisen eläkkeen, puolsivat Pankkivaltuusmiehet lokakuun 10 päivänä pitämässään kokouksessa mainittuun virkaan Kotkan konttorin kassanhoitajaa Selim Mikael Bergroth'ia, joka sitten Senaatin marraskuun 15 päivänä antamalla päätöksellä toimeen nimitettiin.

Marraskuun 28 päivänä tekemällään päätöksellä Pankkivaltuusmiehet äänestyksen jälkeen määräsivät Vaasan konttorin hoitajaksi nimitetyn Viipurin konttorin kassöörin Vapaaherra Aminoffin edelleen hoitamaan Pietarin konttorin pankinkomisarion virkaa.

Virkavapautta osaksi kivulloisuuden tähden, osaksi muista syistä ovat vuonna 1917 nauttineet allamainitut konttorien hoitajat, nimittäin:

Vaasan konttorin hoitaja Axel Timgren tammikuun 16 päivästä huhtikuun 16 päivään sekä sittemmin 27 päivään huhtikuuta, jolloin hänelle pyynnöstä myönnettiin virkaero;

Kotkan konttorin hoitaja W. Krogius tammikuun 19 päivästä helmikuun 19 päivään;

Mikkelin konttorin hoitaja Gust. Åkesson maaliskuun 9 päivästä saman kuun 21 päivään ja kesäkuun ajan;

Jyväskylän konttorin hoitaja I. O. Ruotzi maaliskuun 24 päivästä huhtikuun 24 päivään;

Porin konttorin hoitaja E. Broms elokuun aikana;

Oulun konttorin hoitaja Johan Edvard Rehnback heinäkuun 1 päivästä saman kuun 25 päivään, jolloin hänelle pyynnöstä myönnettiin virkaero;

Kuopion konttorin hoitaja O. Wallenius lokakuun 15 päivästä saman kuun loppuun; ja

Oulun konttorin hoitaja Selim Mikael Bergroth joulukuun 4 päivästä vuoden loppuun.

Edellä mainittujen virkavapauksien aikana ovat Pankkivaltuusmiesten määräysten mukaan pankinkomissarioiden virkoja tavallisesti hoitaneet asianomaisten konttorien kassanhoitajat.

Muuten on kesälomaa myönnetty konttorinhoitajille kullekin yhdeksi kuukaudeksi, jonka ohessa Johtokunta hakemuksesta on eräille heistä myöntänyt lyhempää virkavapautta, ei kuitenkaan viikkoa pitemmäksi ajaksi kulloinkin.

16 §.

Diskonttokomiteat. Kun Viipurin diskonttokomitean jäsen, entinen Oikeuspormestari Ivar Gerhard Alopaeus siirryttyään Suomen Kauppankki Osakeyhtiön johtajaksi oli luopunut toimestaan Suomen Pankissa, määräsi Pankkivaltuusmiehet kokouksessaan helmikuun 12 päivänä 1917 Viipurin konttorin diskonttokomitean jäseneksi silloisen ensimmäisen varamiehen Kauppias Paul Sergejeff'in, ensimmäiseksi varamieheksi toisen varamiehen Oikeusraatimies Paul Jakob Immanuel Wiklundin sekä toiseksi varamieheksi Johtaja Elis Sireliuksen, kaikki 1917 vuoden loppuun. Sen jälkeen kun Pormestari Ivar Wilhelm Hasselblatt, joka, ennenkuin hän maailmansodan alussa karkoitettiin maasta, oli ollut varsinaisena diskonttojäsenenä Pankin Vaasan konttorissa, oli päässyt palaamaan Suomeen,

ja Sijaiskonsuli Lennart Backman, joka pormestari Hasselblatt'in poissaollessa Pankkivaltuusmiesten määräyksen nojalla oli toiminut diskonttokomitean varsinaisena jäsenenä, oli ilmoittanut luopuvansa sanotusta toimesta herra Hasselblatt'in hyväksi, määräsi Pankkivaltuusmiehet huhtikuun 13 päivänä 1917 Pormestari Hasselblatt'in varsinaiseksi ja Sijaiskonsuli Backman'in ensimmäiseksi varamieheksi Vaasan konttorin diskonttokomiteaan. Silloinen ensimmäinen varajäsen, entinen Pankinjohtaja Arthur Berger, joka oli ilmoittanut piakkoin muuttavansa pois paikkakunnalta, vapautettiin diskonttokomitean jäsenyydestä.

Koska vuodeksi 1917 Suomen Pankin Pietarin konttorin inventtausmieheksi valittu Vapaaherra Th. Bruun ja hänen apulaisensa, Valtioneuvos K. Lisitzin eivät lisääntyneiden töiden takia katsoneet ehtivänsä säännöllisesti hoitaa mainittua tehtävää, määräsi Pankkivaltuusmiehet huhtikuun 3 päivänä toiseksi apulaiseksi näitä katsastuksia varten Eversti Birger Helsingiuksen.

Vuodeksi 1918 ovat Pankkivaltuusmiehet, äänestyksen jälkeen, erinäisissä kohdin muuttamalla Johtokunnan ja haarakonttorien tekemiä ehdotuksia, valinneet diskonttokomiteain jäseniksi ja varamiehiksi:

Hämeenlinnan konttoriin jäseniksi Insinööri Johan Henrik Holménin ja Kauppias Anders Gustaf Skogsterin sekä varamiehiksi entisen Lääninsihteerin Karl Uno Chydeniuksen ja Kauppias Johan Verner Fredrikssonin;

Joensuun konttoriin jäseniksi Lehtori Aaro Markkasen ja Oikeusneuvosmies Tauno Edvard Bernerin sekä varamiehiksi Liikemiehet Niilo Suihkon ja Karl Henrik Eliel Porthanin;

Jyväskylän konttoriin Pormestari Hjalmar Hugo Ossian Hollméruksen ja Toimitusjohtaja Penna Paunun sekä varamiehiksi Apteekarit Frans Johans Lorentz Spolanderin ja Eugen Mansneruksen;

Kotkan konttoriin jäseniksi Ensimmäisen Kaupunginlääkäriin Victor Hugo Alfthanin ja Kauppias Erik Emil Saxell'in sekä Varamiehiksi Liikemies Artur Jakob Lemken ja Varatuomari Atte Möngön;

Kuopion konttoriin jäseniksi Kihlakunnantuomari Frans Oskar Möllerin ja Tehtailija Johan Fredrik Dahlströmin sekä varamiehiksi Varatuomari Ukko Emil Hjalmar Andersinin ja Kansakoulunopettaja Pekka Aakulan;

Mikkelin konttoriin jäseniksi Kauppaneuvos Carl Fredrik Pöndisen ja Liikennetarkastaja August Fredrik Granfeltin sekä varamiehiksi Kapteeni Woldemar Winterin ja Varikonesimies Edvin Alléenin;

Oulun konttoriin jäseniksi Kauppaneuvos Fredrik Adolf Riekin ja Oikeusneuvosmies Torsten Lundbergin sekä varamiehiksi Kauppias Herman Anderssonin ja Kaupanhoitaja Willehard Lehtovaaran;

Porin konttoriin jäseniksi Konttoripäällikkö Claes Gotthard von Rehausenin ja Kaupanhoitaja Otto Peitsalon sekä varamiehiksi Teollisuudenharjoittaja Fritz Arthur Juséliuksen ja ent. Kaupunginkamreeri Johan Leinbergin;

Sortavalan konttoriin jäseniksi Kihlakunnantuomari Karl Gustaf Bergin ja Kauppias Wilhelm Sorvalin sekä varamiehiksi Kauppias Ossian Evert Kivisen ja Liikemies Alexander Johan Nissinin;

Tampereen konttoriin jäseniksi Kauppaneuvos Fabian Klingendahlin ja Oikeusneuvosmies Kaarlo Kustaa Haljalan sekä varamiehiksi Tehtailija Johan Niklas Salmisen ja Kauppias Anton Hahlin;

Turun konttoriin jäseniksi Kunnallisneuvosmies Ernst Petter Johan Thomén ja Kauppias Evert Wilhelm Nylundin sekä varamiehiksi Kapteeni, Vapaaherra Rolf Maximilian Carpelanin ja Kauppias Axel Valfrid Wiklundin;

Vaasan konttoriin jäseniksi Pormestari Ivar Wilhelm

Hasselblattin ja Kauppias Tuomas Laurellin sekä varamiehiksi Sijaiskonsuli Lennart Eliel Backmanin ja Varatuomari Henrik Johannes Boströmin;

Viipurin konttoriin jäseniksi Konsuliagentti Carl Edvin Ekströmin ja Kauppias Paul Sergejeffin sekä varamiehiksi Oikeusneuvosmies Paul Jakob Immanuel Wiklundin ja Johtaja Elis Sirelius'en.

Pietarin konttoriin on katsastusmieheksi määrätty Todellinen valtioneuvos Ivan Pauloff ja hänen varamieheksen Eversti Birger Helsingius.

17 §.

Sen johdosta että vuosina 1915 ja 1916 erovuorossa olleet Pankkivaltuusmiehet olivat jatkaneet toimintaansa senkin jälkeen kun heidän toimikautensa oli kulunut umpeen, ehdotti Pankkivaliokunta vuonna 1917 Suomen Pankin tilaa ja hallintoa vuosina 1914, 1915 ja 1916 koskevan tarkastuksen johdosta antamassaan mietinnössä n:o 6, että Eduskunta päättäisi hyväksyä heidän toimintansa valtuusmiehinä. Tämän ehdotuksen Eduskunta 10 päivänä heinäkuuta 1917 hyväksyi. Pankkivaliokunnan esityksen mukaisesti Eduskunta samoin 1917 vuoden ensimmäisillä valtiopäivillä toimitti uudet vaalit, ensin niiden Pankkivaltuusmiesten sijaan, jotka olivat erovuorossa vuonna 1915 ja 1916, sekä sitten vuonna 1917 erovuorossa olevien sijaan ja valitsi jälkimmäisellä kerralla myös valtuusmiesten varamiehet sekä tilintarkastajat ja heidän varamiehensä.

Toukokuun 4 päivänä 1917 toimitetussa ensimmäisessä vaalissa, johon nähden Eduskunta oli määrännyt, että uusien valtuusmiesten toimikausi oli kestävä saman ajan kuin heidän edeltäjänsä siinä tapauksessa, että nämä erovuorossa ollessaan olisivat tulleet uudelleen valituiksi, valittiin

Pankkivaltuusmiesten virantoimitus.

pankkivaltuusmieheksi, olemaan sellaisena kaikissa valtuusmiesten käsiteltävinä olevissa asioissa yhden vuoden aikana Yliopistondosentti, Filosofian Tohtori Edvard Otto Vilhelm Gylling;

pankkivaltuusmieheksi, olemaan osallisena kaikissa valtuusmiesten käsiteltävinä olevissa asioissa kahden vuoden aikana, Maanviljelijä Jaakko Mäki;

pankkivaltuusmieheksi, olemaan osallisena niiden asiain käsittelyssä, jotka ovat kaikkien valtuusmiesten yhteisesti ratkaistavat, yhden vuoden ajaksi, Sanomalehdentoimittaja Anton Huotari; ja

pankkivaltuusmieheksi, olemaan osallisena niiden asiain käsittelyssä, jotka ovat kaikkien valtuusmiesten yhteisesti ratkaistavat, kahden vuoden ajaksi Sanomalehdentoimittaja Evert Johan Valdemar Huttunen.

Mainitun vaalin tapahduttua kokoontuivat Pankkivaltuusmiehet toukokuun 7 päivänä, jolloin puheenjohtajaksi valittiin Filosofian Tohtori Gylling ja varapuheenjohtajaksi Vapaaherra Palmén.

Pankkivaltuusmiehistä olivat vuonna 1917 vuorossa eroamaan, niistä kolmesta valtuusmiehestä, joiden tulee olla osallisena kaikissa käsiteltävinä olevissa asioissa, Valtioneuvos Vapaaherra Ernst Gustaf Palmén, sekä niistä kolmesta, joiden tulee olla osallisena kaikkien valtuusmiesten yhteisesti ratkaistavissa asioissa, Maanviljelysneuvos Hjalmar Gabriel Paloheimo.

Heinäkuun 17 päivänä 1917 toimitetussa pankkivaltuusmiesten ja tilintarkastajain ynnä heidän varamiestensä vaalissa tulivat valituiksi:

pankkivaltuusmieheksi, olemaan osallisena kaikissa valtuusmiesten käsiteltävinä olevissa asioissa, Valtioneuvos Vapaaherra Ernst Gustaf Palmén;

pankkivaltuusmieheksi, olemaan osallisena niiden asiain käsittelyssä, jotka ovat kaikkien pankkivaltuusmiesten yhteisesti ratkaistavat, Professori Kaarlo Juho Ståhlberg;

pankkivaltuusmiesten varamieheksi:

ensimmäiseksi varamieheksi Sanomalehdentoimittaja Frans Evert Eloranta;

toiseksi varamieheksi Maanviljelijä Juho Oskari Lahdensuo;

kolmanneksi varamieheksi Filosofian Maisteri Karl Harald Wiik;

neljänneksi varamieheksi Lehtori Gustaf Onni Immanuel Hallstén;

viidenneksi varamieheksi Taloudenhoitaja Albin Karjalainen, ja

kuudenneksi varamieheksi Toimitusjohtaja Wilhelm Alexander Lavonius;

pankin tilintarkastajiksi:

Filosofian Maisteri, Säästöpankin Kamreeri Joonas Jeremias Laherma, Rahastonhoitaja Kalle Richard Heinonen, Maanviljelysneuvos Karl Wilhelm Bruncrona ja Professori Ernst Jakob Valdemar Bonsdorff;

tilintarkastajain varamieheksi:

ensimmäiseksi varamieheksi Piirisihteeri Herman Hurmevaara;

toiseksi varamieheksi Ammattiliiton virkailija Matti Valfrid Perttilä;

kolmanneksi varamieheksi Kansakoulunopettaja Juho Pekka Kokko, ja

neljänneksi varamieheksi Sanomalehdentoimittaja Eero Erkkö.

Tämän vaalin tapahduttua kokoontuivat Pankkivaltuusmiehet samana päivänä ja valitsivat puheenjohtajaksi Filosofian Tohtori Gyllingin sekä varapuheenjohtajaksi Vapaaherra Palménin.

Kertomusvuoden kuluessa ovat jäsenille tilapäisen esteen sattuessa toimineet varamiehinä Herrat Eloranta, Hallstén, Idman, Karjalainen, Lahdensuo, Lavonius, Listo ja Wiik.

Erinäisiä määrärahoja:

a) määräraha-

Pietarissa vapautettujen poliittisten vankien avustamiseksi;

b) määräraha kesälomaa varten;

c) satunnaisia palkkioita;

d) tarverahat.

18 §.

Kirjelmällä maaliskuun 21 päivältä 1917 on Johtokunta Pankkivaltuusmiehille ilmoittanut Suomen Pankin Pietarin konttorin ehdotuksesta myöntäneensä 10,000 ruplaa käytettäväksi Pietarissa vapautettujen poliittisten vankien avustamiseksi ja muihin sentapaisiin tarkoituksiin.

Vuosirahasääntöön pantua määrärahaa kesäloman hankkimiseksi Pankin virkamiehille on vuonna 1917 käytetty 22,815 markkaa. Pankkivaltuusmiesten päätös kesälomaa varten säädetyn määrärahan käyttämisestä on merkitty toukokuun 14 päivänä tehtyyn pöytäkirjaan.

Pietarin konttorin palvelusmiehille on satunnaisten palkkioitten määrärahasta annettu lahjapalkkiot pääasiaksi ja uudeksi vuodeksi, yhteensä 1,050 ruplaa

Vuodeksi 1918 ovat Pankkivaltuusmiehet Johtokunnan esityksestä myöntäneet seuraavat määrät tarverahoja Pankin haarakonttorien käytettäväksi, nimittäin Porin, Vaasan, Oulun, Mikkelin ja Kotkan konttoreille kullekin 1,500 markkaa, Jyväskylän konttorille 1,200 markkaa, Joensuun konttorille 1,000 markkaa, Sortavalan konttorille 1,800 markkaa, Viipurin konttorille 5,000 markkaa, Turun, Tampereen ja Hämeenlinnan konttoreille kullekin 2,000 markkaa sekä Pietarin konttorille 2,500 markkaa.

Kaikkien tarveaineiden kallistumisen takia ovat Pankkivaltuusmiehet myöntäneet erinäisille konttoreille lisäyksiä vuoden 1917 tarvemäärärahoihin yhteensä 4,700 markkaa.

19 §.

Ylimääräisiä määrärahoja Pankin vuoden alusta lukien, Suomen Pankin virka- ja palvelusmiesten taloudellisen aseman parantamiseen sekä muihin velusmiesten tarvittaviin hallintomenoihin käyttämään Pankin varoja

aina 100,000 markkaan asti vuodessa, on Pankkivaltuusmiesten tekemien päätösten mukaan vuonna 1917 sanottu määräraha melkein kokonaisuudessaan käytetty, Pankin virka- ja palvelusmiesten palkkauksen parantamiseksi 65,164 markkaa sekä ylimääräisten apulaisten, vahtimestarien, talonmiesten ja yövahtien palkkaamiseksi 34,704 markkaa 48 penniä.

Vuodeksi 1918 ovat Pankkivaltuusmiehet toistaiseksi myöntäneet Pankin virka- ja palveluskunnan palkkauksen parantamiseksi 65,164 markkaa käytettäväksi pääasiallisesti samaten kuin vuonna 1917.

20 §.

Sen jälkeen kun Suomen Pankin asiamies Ernst Viktor von Rehausen oli Johtokunnan päätöksellä toukokuun 22 päivältä täysinpalvelleena saanut eron virastaan ja Pankkivaltuusmiehet olivat Pankin ohjesäännön 63 §:n mukaisesti toukokuun 25 päivänä myöntäneet hänelle loppuiäkseen 5,000 markan vuotuisen eläkkeen, päättivät Pankkivaltuusmiehet elokuun 24 päivänä, Johtokunnan ehdotuksen mukaisesti, että sanottu toimi on jätettävä täytämättä, ja että asiamiehen tehtävät toistaiseksi annetaan Pankin sihteerin hoidettavaksi, saaden sihtööri korvauksena tämän tehtävän suorittamisesta, paitsi asiamiehen kanslistin palkasta 2,000 markkaa vuodessa, minkä sihtööri kanslistin tehtäviä hoitaa jo ennestään on kantanut, myöskin asiamiehen vuosirahasäännössä olevasta palkkiosta 2,000 markkaa vuotta kohti.

21 §.

Sodan aiheuttaman kalliinajan johdosta ehdotti Johtokunta kirjelmässä marraskuun 7 päivältä, että kirjelmäsä mainituille Suomen Pankin entisille virkailijoille, jotka nauttivat eläkettä Pankin varoista, myönnettäisiin

palkkauksen parantamiseksi.

Suomen Pankin asiamiehen toimi.

Eläkettä nauttivat entiset virkailijat.

eläkkeen korotusta kalliinajan avustuksen muodossa, noudattamalla samoja perusteita, joiden mukaan kalliinajan palkanlisää suoritetaan palveluksessa oleville virka- ja palvelusmiehille.

Äänestyksen jälkeen Pankkivaltuusmiehet päättivät marraskuun 28 päivänä pitämässään kokouksessa olla suostumatta Johtokunnan ehdotukseen.

22 §.

*Korvaukset
virkamat-
koista.*

Koska Suomen Pankissa sovelletussa 1891 vuoden matkustussäännössä määrätyt päivärahat ja kuljetuskorvaukset alituisen hintojen nousun vallitessa olivat näyttäneet aivan riittämättömiksi ja virkamatkoista Pankin virkailijoille näinmuodoin koitui tuntuva tappiota, suosituivat Pankkivaltuusmiehet syyskuun 6 päivänä pitämässään kokouksessa siihen, että puheenalaiset päivärahat ja korvaukset syyskuun 1 päivästä 1917 lukien toistaiseksi saataisiin korottaa 100 %:lla.

23 §.

*Kalliinajan
palkanlisät.*

Vuoden 1915 loppupuolelta alkaen ovat Suomen Pankin virka- ja palvelusmiehet Pankkivaltuusmiesten toimenpiteestä saaneet kalliinajan palkanlisäystä, joka on laskettu erityisen taulukon mukaan määräytyksi prosentiksi, riippuen palkkaetujen suuruudesta ja palkansaajan elätettävien henkilöiden luvusta. Näitä prosenttimääriä oli sittemmin pakko lisätä, lukien 1 päivästä heinäkuuta 1916. Eduskunta hyväksyi 1917 vuoden ensimmäisillä valtiopäivillä ne toimenpiteet, joihin Pankkivaltuusmiehet asiassa aikaisemmin olivat ryhtyneet ilman Eduskunnan myötävaikutusta, sekä oikeutti Pankkivaltuusmiehet 30 päivän kesäkuuta 1917 ja 1 päivän heinäkuuta 1918 välisenä aikana näiksi kalliinajan palkanlisäyksiksi käyttämään korkeintaan 260,000 markkaa. Tämän kautta voitiin palkanlisät

korottaa 50 % entisestään, sovelluttamalla entistä järjestelmää.

Kun kuitenkin sanottu järjestelmä ei näyttänyt vievän oikeudenmukaisiin tuloksiin pienempipalkkaiseen virkailijoihin nähden, jotka eivät, vaikka heille lisäyksenä suoritettiin hyvinkin korkea prosentti palkkatuloista, kuitenkaan tulleet saamaan sitä vähintä määrää, minkä he toimeentullakseen välttämättömästi tarvitsivat, katsoivat Pankkivaltuusmiehet asiakseen lokakuulla 1917 pitämässään kokouksessa muuttaa niitä perusteita, joiden mukaan kalliinajan palkanlisät olivat laskettavat, siten että oli lähdeittävä sellaisesta alimmasta määrästä, joka lisätynä varsinaiseen palkkaukseen takaisi asianomaiselle palkansaajalle välttämättömimmän toimeentulon, ja tätä määrää sitten korotettava huomioonottamalla, että pienempipalkkaiset saisivat suuremman avustuksen kuin suurempipalkkaiset, jonka ohessa eri palkkaryhmät luokitettaisiin perheen jäsenluvun mukaan. Lisäksi katsoivat Pankkivaltuusmiehet, että Helsingin ja Viipurin konttorien virkailijoille oli myönnettävä suurempi kalliinajan palkanlisäys kuin muissa konttoreissa palveleville.

Pietarissa vallitseviin aivan erilaisiin oloihin nähden oli palkkaus siellä järjestettävä eri harkinnan mukaan.

Vuonna 1917 käytettiin Eduskunnan kalliinajan palkanlisäyksiin myöntämästä 260,000 markasta lähes 147,000 markkaa, joten vuotta 1918 varten jäi noin 113,000 markkaa. Kun kuitenkin kalliinajanlisinä meni 29,617 markkaa 50 penniä kuukausittain, ei Eduskunnan myöntämä määrä riittänyt 1 päivään heinäkuuta 1918. Näin ollen Pankkivaltuusmiehet, ilmoittaen oikeuttaneensa Suomen Pankin Johtokunnan vuoden 1918 helmikuun loppuun asti suorittamaan virka- ja palvelusmiehille silloiset kalliinajan palkanlisäykset, kirjelmällä tammikuun 17 päivältä 1918 anoivat Pankkivaliokunnan toimenpidettä siihen, että Pankkivaltuusmiehet oikeutettaisiin, paitsi ennen myön-

netyistä varoista jällellä olevaa 113,000 markkaa, vuoden 1918 aikana maksattamaan kalliinajan palkkauksina Suomen Pankin virka- ja palvelusmiehille enintään 262,000 markkaa.

Tämä anomus ei ehtinyt ennen kapinan alkua tulla loppuun käsitellyksi. Kapinan tultua kukistetuksi tekivät Pankkivaltuusmiehet uuden esityksen, jonka mukaisesti Eduskunta sittemmin järjesti Suomen Pankin virka- ja palvelusmiesten kalliinajan palkanlisät. Selonteko tästä kuuluu vuoden 1918 kertomukseen.

24 §.

*Pankin ohje-
ja vuosiraha-
säännön
uudistami-
nen.*

Johtokunta oli jo vuonna 1913 laatinut sekä Pankkivaltuusmiehille lähettänyt Eduskunnan vuoden 1911 varsinaisilla valtiopäivillä antamien määräysten mukaisesti laaditun ehdotuksen Pankin ohjesäännön ja vuosirasasäännön uudistamisesta, mutta kun ei sanottua ehdotusta ehditty saada vuonna 1914 kokoontuneiden valtiopäivien ratkaistavaksi, lykkäytyi asian käsittely, kunnes valtiopäivät jälleen tulisivat koolle. Kun Venäjällä tapahtunut vallankumous teki Eduskunnan kokoontumisen mahdolliseksi, ryhtyivät Pankkivaltuusmiehet heti valtiopäivien koollekutsumisen tapahduttua toimiin sanottujen ehdotusten muuttamiseksi ja täydentämiseksi muuttuneita olosuhteita silmälläpitäen. Niiden suurien muutosten takia, joita vuonna 1917 tapahtui Pankkivaltuusmiesten kokoupanossa, asian käsittely kuitenkin siksi lykkäytyi, ettei siitä ennätetty tehdä ehdotusta vuonna 1917 koossa olleille valtiopäiville.

Helsingissä 12 päivänä Marraskuuta 1918.

E. G. Palmén.

E. Schybergson. K. J. Ståhlberg. L. Kr. Relander.

A. Nevanlinna. W. A. Lavonius.

Ernst Gråsten.

Liite Suomen Eduskunnan Pankkivaltuusmiesten kertomukseen vuodelta 1917.

Yleiskatsaus

Suomen Pankin tilaan ja toimintaan vuosina 1916—1917.

	Siv.
I. Suomen Pankin tila Joulukuun viimeisenä päivänä 1916	2
II. » » » » » » » 1917	4
III. Taulu osoittava Pankin tilaa joka vuosineljänneksen lopussa vuosina 1916—1917	6
IV. Taulu osoittava Pankin käyttämätöntä setelinantooikeutta joka kuukauden lopussa v. 1916—1917	8
V. Pankin kassatila 1916—1917 vuosien lopussa	9
VI. Pankin rahaliike vuosina 1916—1917	10
VII. Tulos Pankin toiminnasta vuosina 1916—1917	11
VIII. Voittovarojen tili vuosina 1916—1917	12

I. Suomen Pankin tilit joulukuun viimeisenä päivänä 1916.

Varat.			
<i>Setelinantoa vastaavat varat.</i>			
Metallikassa:			
Suomen kultarahaa	28,511,170	—	
Venäjän ja ulkomaan kultarahaa	13,583,582	45	
Rahaksi lyömätöntä kultaa	556,023	53	42,650,775 98
Suomen hopearahaa			941,978 —
Obligatsioneja ulkomaan rahassa			256,883,653 —
Ulkomaisia kirjeenvaihtajia			275,106,696 56
Ulkomaan setelirahaa ja kuponkeja			2,642,188 26
Ulkomaisia vekseleitä			2,121,184 80
			580,346,476 60
<i>Kotimainen lainaus.</i>			
Vekseleitä Suomen rahassa			34,171,159 68
Hypoteekkilainoja			5,583,567 63
Kassakreditiiveja			4,191,932 80
			43,946,660 11
<i>Muut varat.</i>			
Obligatsioneja Saksassa			10,391,241 99
Kirjeenvaihtajia Saksassa ja Itävallassa			22,448,297 86
Rahaksi lyömätöntä hopeata			5,878 86
Suomen vaskirahaa			27,026 98
Obligatsioneja Suomen rahassa			4,401,429 —
Eri tilejä			417 35
Hopeata rahapajassa			47,588 41
Kasvaneita korkoja, saldo			2,331,806 37
Pankkikiinteistöt	3,554,444	70	
Kalusto	100	—	3,554,544 70
			43,208,231 62
Smk			667,501,368 23

I. Suomen Pankin tilit joulukuun viimeisenä päivänä 1916.

Velat.			
<i>Vaadittaessa maksettavat sitoumukset.</i>			
Liikkeessä olevia seteleitä			421,284,106 —
» » postivekseleitä	1,135,667	93	
» » osotuksia Pietarin konttoriin	67,352	20	1,203,020 13
Valtiovaraston pano- ja ottotilillä	9,251,636	24	
Muiden » » »	116,076,202	53	125,327,838 77
Perittyjä vekseleitä	769,052	72	
Ulkomaisia kirjeenvaihtajia	16,043,864	96	
Eri tilejä	7,177,124	72	23,990,042 40
			571,805,007 30
Kantarahasto			25,000,000 —
Vararahasto	58,943,499	71	
Pankkikiinteistöjen ja kaluston arvo	3,554,544	70	62,498,044 41
			87,498,044 41
<i>Voittovaroja:</i>			
Käyttämättä			8,198,316 52
Setelinantoa vastaavat varat	580,346,476	60	
Sen lisäksi on pankki oikeutettu antamaan seteleitä	70,000,000	—	650,346,476 60
Poistetaan: vaadittaessa maksettavat sitoumukset	571,805,007	30	
Myönnettyistä kassakreditiiveistä nostamatta oleva määrä	2,446,267	20	574,251,274 50
Käyttämätön setelinanto-oikeus	Smk	76,095,202	10
Smk			667,501,368 23

II. Suomen Pankin tilit joulukuun viimeisenä päivänä 1917.

Varat.			
<i>Setelinantoa vastaavat varat.</i>			
Metallikassa:			
Suomen kultarahaa	28,511,410	—	
Ulkomaan kultarahaa	13,592,708	13	
Rahaksi lyömätöntä kultaa	525,090	56	42,629,208 69
Suomen hopearahaa			813,551 —
Obligatsioneja ulkomaan rahassa			434,423,395 05
Ulkomaisia kirjeenvaihtajia			464,249,476 50
Ulkomaan setelirahaa ja kuponkeja			2,020,992 26
Ulkomaisia vekseleitä			356,633 56
			944,493,257 06
<i>Kotimainen lainaus.</i>			
Vekseleitä Suomen rahassa			34,806,826 01
Hypoteekkilainoja			5,837,736 74
Kassakreditiviivejä			5,140,644 62
			45,785,207 37
<i>Muut varat.</i>			
Obligatsioneja Saksassa			10,391,241 99
Kirjeenvaihtajia Saksassa ja Itävallassa			22,448,297 86
Rahaksi lyömätöntä hopeata			8,283 25
Suomen vaskirahaa			61,109 85
Obligatsioneja Suomen rahassa			6,205,835 —
Eri tilejä			1,301 25
Hopeata rahapajassa			235,249 18
Kasvaneita korkoja, saldo			2,742,508 85
Pankkikiinteistöt	3,466,356	41	
Kalusto	100	—	3,466,456 41
			45,560,283 64
Smk			1,035,838,748 07

II. Suomen Pankin tilit joulukuun viimeisenä päivänä 1917.

Velat.			
<i>Vaadittaessa maksettavat sitoumukset.</i>			
Liikkeessä olevia seteleitä			764,485,158 —
» » postivekseleitä	3,261,144	01	
» » osotuksia Pietarin kont- toriin	89,601	41	3,350,745 42
Valtiovaraston pano- ja ottotilillä	10,004,944	61	
Muiden » » »	237,840,256	58	247,845,201 19
Perittyjä vekseleitä	301,548	60	
Ulkomaisia kirjeenvaihtajia	7,927,694	41	
Eri tilejä	7,213,181	35	15,442,424 36
			1,031,123,528 97
Kantarahasto			4,715,219 10
<i>Setelinantoa vastaavat varat . . . . . 944,493,257 06</i>			
<i>Sen lisäksi on pankki oikeutettu antamaan seteleitä . . . . . 200,000,000 — 1,144,493,257 06</i>			
<i>Poistetaan: vaadittaessa maksettavat sitoumukset . . . . . 1,031,123,528 97</i>			
<i>Myönnettyistä kassakreditiviiveistä nostamatta oleva määrä . . . . . 1,859,155 38 1,032,982,684 35</i>			
Käyttämätön seteliaino-oikeus	Smk	111,510,572	71
Smk			1,035,838,748 07

III. Taulu osoittava Suomen Pankin tilaa joka vuosineljänneksen lopussa vuosina 1916—1917.

Varat.

Vuosi. Päivä.	Kuukausi.	Setelinantoa vastaavat varat.				Kotimainen lainaus.	Muut varat.
		Kultaa.	Suomen hopearahaa.	Ulkomaisia arvonvasteineita.	Setelinantoa vastaavat varat yhteensä.		
1915	Joulukuu	42,640,773	1,300,807	327,264,159	371,205,739	63,721,370	42,314,058
1916	Maaliskuu	42,648,016	1,456,456	362,818,463	406,922,935	51,311,127	41,027,226
»	Kesäkuu	42,664,774	1,085,714	431,662,955	475,413,443	49,072,761	41,139,669
»	Syyskuu	42,663,863	749,147	527,844,100	571,257,110	43,383,070	40,950,270
1917	Joulukuu	42,650,776	941,978	536,753,722	580,346,476	43,946,660	43,208,232
»	Maaliskuu	42,641,675	956,268	636,528,748	680,126,691	59,426,544	41,171,469
»	Kesäkuu	42,647,514	884,990	864,512,786	908,045,290	45,233,588	41,496,193
»	Syyskuu	42,644,981	761,760	939,682,886	983,089,627	97,521,902	42,737,405
»	Joulukuu	42,629,209	813,551	901,050,497	944,493,257	45,785,207	45,560,284

Velat.

Vuosi. Päivä.	Kuukausi.	Vaadittaessa maksettavat sitoumukset.					Kanta- ja vara- rahastot.	Voitto- varoja.
		Liikkeessä olevia seteleitä.	Liikkeessä olevia postivokkeleita ja maksutarkin kontto- rin.	Pano- ja ottotileillä.	Perityjä vekseleitä, vaihtolainain vuotuis- maksuja, ulkou. kirjeenvaihtaja, erinäisiä tilejä ja varattuja voittovaroja.	Setelistö yhteensä.		
1915	Joulukuu	231,614,134	3,354,176	145,762,807	4,923,918	385,655,085	87,586,133	4,000,000
1916	Maaliskuu	284,380,128	1,600,541	112,150,981	4,868,798	403,000,448	87,586,133	8,674,707
»	Kesäkuu	317,066,661	1,103,702	147,800,151	2,302,617	468,273,131	87,586,133	9,766,610
»	Syyskuu	366,935,079	1,232,536	146,875,123	39,489,277	554,532,015	87,586,133	13,472,302
1917	Joulukuu	421,284,106	1,203,020	125,327,839	23,990,042	571,805,007	87,498,044	8,198,317
»	Maaliskuu	525,209,196	1,247,754	109,850,552	40,753,802	677,061,304	87,498,044	16,165,356
»	Kesäkuu	583,852,920	1,759,365	266,211,154	38,733,289	890,556,728	87,498,044	16,720,300
»	Syyskuu	658,118,610	3,840,615	321,592,148	27,922,308	1,010,973,681	87,498,044	24,877,208
»	Joulukuu	764,485,158	3,350,745	247,845,201	15,442,425	1,031,123,529	4,715,219	—

IV. Taulu osoittava Pankin käyttämätöntä setelinanto-oikeutta joka kuukauden lopussa vuosina 1916—1917.

		Pankin koko sete- linanto- oikeus.	Setelistö yhteensä.	Myönne- tyistä kassakre- ditiiveis- tä nosta- matta.	Käyttämä- tön setelin- anto- oikeus.
		<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>
V. 1915	viim. p:nä Jouluk. .	441,205,739	385,655,035	1,749,461	53,801,243
» 1916	» » Tammik.	472,114,313	407,774,186	1,903,278	62,436,849
» »	» » Helmik. .	469,104,823	399,981,628	1,558,682	67,564,513
» »	» » Maalisk. .	476,922,935	403,000,448	4,928,765	68,993,722
» »	» » Huhtik. .	495,077,315	419,550,388	4,987,536	70,539,391
» »	» » Toukok. .	531,303,859	453,116,628	4,501,065	73,686,166
» »	» » Kesäk. .	545,413,443	468,273,131	3,025,132	74,115,180
» »	» » Heinäk. .	551,240,179	470,796,611	3,876,107	76,567,461
» »	» » Elok. . .	612,074,130	526,232,657	6,202,478	79,638,995
» »	» » Syysk. . .	641,257,110	554,532,015	5,698,768	81,026,327
» »	» » Lokak. . .	659,184,115	574,242,357	5,314,436	79,627,322
» »	» » Marrask. .	651,788,101	565,332,694	2,510,760	83,944,647
» »	» » Jouluk. .	650,346,476	571,805,007	2,446,267	76,095,202
» 1917	» » Tammik.	666,422,698	582,782,164	3,385,997	80,254,537
» »	» » Helmik. .	724,991,702	644,313,567	3,012,847	77,665,288
» »	» » Maalisk. .	750,126,691	677,061,304	2,588,943	70,476,444
» »	» » Huhtik. .	819,937,034	727,757,018	3,281,421	88,898,595
» »	» » Toukok. .	898,188,971	809,085,783	2,220,193	86,882,995
» »	» » Kesäk. . .	978,045,290	890,556,728	1,973,960	85,514,602
» »	» » Heinäk. .	970,652,610	920,024,739	2,181,073	48,446,798
» »	» » Elok. . .	1,029,236,892	988,740,927	1,889,990	38,605,975
» »	» » Syysk. . .	1,053,089,627	1,010,973,681	1,349,318	40,766,628
» »	» » Lokak. . .	1,107,117,917	1,062,770,439	2,068,977	42,278,501
» »	» » Marrask. .	1,155,853,697	1,107,787,156	3,034,562	45,031,979
» »	» » Jouluk. .	1,144,493,257	1,031,123,529	1,859,155	111,510,573

V. Pankin kasatilla 1916—1917 vuosien lopussa.

	Jouluk. viim. p:nä 1916.	Jouluk. viim. p:nä 1917.
Suomen kultarahaa	<i>Smc.</i> 28,511,170: —	<i>Smc.</i> 23,511,410: —
Ulkomaan kultarahaa	» 13,583,582: 45	» 13,592,708: 13
Rahaksi lyömätöntä kultaa	» 556,023: 53	» 525,090: 56
» » hopeata	» 5,878: 86	» 8,283: 25
Suomen hopearahaa	» 941,978: —	» 813,551: —
» vaskirahaa	» 27,026: 98	» 61,109: 85
Ulkomaan setelirahaa ja kuponkeja	» 2,642,188: 26	» 2,020,992: 26
Pankin omia seteleitä	» 406,943,691: —	» 196,631,636: —
	<i>Smc.</i> 453,211,539: 08	<i>Smc.</i> 242,164,781: 05

VI. Pankin rahaliike vuosina 1916—1917.

	Rahaliike kassatilin debet ja kredit puolella oli yhteensä vuonna		7,652,218,665: 52	
	1916	1917	11,538,548,540: 08	
	Smp.	Smp.	»	
Jaettuna eri konttoreja kohti teki tämä liike:				
Helsingin pääkonttorissa	4,015,086,888: 53	7,785,931,410: 89		
Pietarin konttorissa	1,804,321,754: 02	753,413,567: 91		
Wiipurin »	490,449,428: 96	816,352,394: 78		
Tampereen »	264,666,947: —	398,019,735: 60		
Turun »	247,272,550: 73	418,656,006: 13		
Porin »	171,534,672: 89	203,775,914: 25		
Vaasan »	149,976,285: 92	257,430,246: 01		
Kotkan »	102,422,842: 08	156,748,579: 76		
Oulun »	84,120,600: 93	192,886,705: 56		
Sortavalan »	82,050,773: 57	92,701,493: 55		
Kuopion »	58,594,994: 15	121,031,352: 11		
Jyväskylän »	58,236,110: 37	98,257,758: 72		
Joensuun »	53,340,744: 48	114,606,538: 49		
Mikkelin »	35,153,504: 13	61,577,267: —		
Hämeenlinnan »	34,990,572: 76	67,159,569: 32		

VII. Tulos Pankin toiminnasta vuosina 1916—1917.

	Vuonna 1916.		Vuonna 1917.	
	Smp.	7hd.	Smp.	7hd.
Kredit.				
Korkoja kotimaisesta lainausliikkeestä	2,534,486	06	3,260,853	18
» ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta	7,599,316	51	11,145,829	—
» obligatsioneista	7,312,355	41	21,067,567	67
Agio	10,459,570	48	41,044,892	36
Provisiojeja	644,414	68	238,436	93
Maksettuja epävarmoja saamisia	364,360	08	28,218	67
Saldo tappiota	—	—	90,893,053	54
Yhteensä	28,914,503	22	167,678,851	35
Debet.				
Palkkoja ja palkkioita	761,743	66	906,462	83
Ylimääräisiä määrärahoja	80,000	—	99,868	48
Eläkkeitä	43,975	—	52,133	33
Pankkivaltuusmiesten palkkioita ja kuluja	19,566	26	23,788	52
Setelien valmistus	645,085	34	891,416	68
Erinäisiä kuluja	181,326	42	307,678	—
Agio, kurssitappiota Venäjän rahasta	19,710,672	42	158,938,909	51
Obligatsionien tiliarvoa alennettu	3,273,817	60	6,458,594	—
Pankin puhdas voitto	4,198,316	52	—	—
Yhteensä	28,914,503	22	167,678,851	35
Puhdas voitto on siirretty:				
voittovarojen tiliin	4,198,316	52	—	—
Tappio on korvattu:				
käyttämättömillä voittovaroilla	—	—	8,198,316	52
vararahastolla	—	—	62,409,956	12
kantarahastosta otetuilla	—	—	20,284,780	90

VIII. Voittovarojen tili vuosina 1916—1917.

	1916	1917
Säästö Jouluuk. viim. p:nä 1915	4,000,000:—	4,000,000:—
Vuonna 1916 tuli lisää	4,198,316: 52	4,198,316: 52
	<u>8,198,316: 52</u>	<u>8,198,316: 52</u>
Vuonna 1917 on voitto- ja tappiotiliin siirretty	8,198,316: 52	8,198,316: 52